

Evenals bij de Grieken, was het bij de Romeinen niet veel beter voor de vrouwen gesteld. Wel is waar traden ze in 195 v. Chr. als de hedendaagsche Engelsche suffragettes op, door rond het forum te hoop te loopen, echter alleen tot verkrijging van het recht om purperen kleeren en een onbegrensd gewicht aan gouden sieraden te mogen dragen, welke rechten hen door de *lex Oppia* onthouden werden.

Het Christendom bracht de vrouwen een meerdere stijging in de achting der mannen, maar vorderde nooit politieke gelijkstelling. Dit nader uiteen te zetten, heeft de schrijver helaas achterwege gelaten.

Het begin der beweging voor vrouwenkiesrecht dateert uit de 18e eeuw, toen de, volgens R., atheïstische individualistische *aufklärungsphilosophie* en de leer van het *Contract Social* wel leiden moest tot den eisch van vrouwenkiesrecht. Als uitloeisels dier beweging noemt R. de, door *Olympe de Gouges* in 1789 tegenover het „*Déclaration des droits de l'homme*”, gestelde „*Déclaration des droits des femmes*”; *Concordet's* artikel „*Sur l'admission des femmes au droit de cité*”, dat nog steeds door de radicale feministen de meest schitterendste verdediging der vrouwen-emancipatie genoemd wordt; verder het streven van *Mary Wollstonecraft* in haar „*A Vindication of the Rights of Women*” (1792) en van *Th. von Hippel* in zijn „*Ueber die Bürgerlichen Verbesserung der Weiber*” (1792).

Tenslotte vermeldt schrijver nog het eerste Vrouwencongres in 1848 te *Seneca Falls* (N Y), door *Elisabeth Cady Stanton* geleid, en de groei der vrouwenbeweging in verschillende landen tot op heden, waarin hij noemt de gehouden congressen en de, aangaande genoemde kwestie, verschenen literatuur.

Dan bespreekt schrijver de door de voorlieden der vrouwenbeweging gebezigde propagandamiddelen, echter zonder te vermelden, welke toestanden in de verschillende landen hen nopen tot het nemen van in veler oogen der oppervlakkig denkende menschen, afkeurenswaardige middelen, waarover belangstellenden o.a. in „*de Groene*” van ultimo September, nadere bijzonderheden kunnen vinden. Daarna volgt een opsomming der resultaten van de beweging, welke bestaan in de vermelding van meerdere of mindere rechten in verschillende landen toegestaan, om het actief en passief kiesrecht uit te oefenen, daarbij de wensch te kennen gevend, dat iedereen nagaan zal in hoeverre het streven der vrouwen samenhangt met i. c. de katholieke geloofs- en zedeleer, de argumenten vóór en tegen nauwkeurig onderzoeken en er dan vóór of tegen partij kiezen.

Dan stelt R. de vraag: „Is vrouwenkiesrecht van christelijk standpunt uit een vrije kwestie?” en behandelt daarbij de uitspraak van:

Johanna W. A. Naber, die door hem een dame genoemd wordt, die christelijker wil zijn dan de *H. Apostelen* en waarmêe uit hoofde daarvan niet te disputeeren valt; nadere uiteenzetting geven doet schrijver helaas niet.

Vervolgens de uitspraak van *Douarière Beelaerts van Blokland*, wier meening hij te onbeduidend vindt om ze een wederlegging van zijne zijde waardig te keuren. Mijn inziens ware het meer te waardeeren geweest indien schrijver niet alleen haar meeningen vermeldde, maar daarnevens ook ons de onbeduidendheid z. i. enz. van had aangetoond.

Dan de meening van *Mrs. L. Ormiston Chant* welke op een z.g.n. *argumentum ex ratione* steunt n.l. God wil, dat de vrouwen godsdienstig zijn en godsdienstig zijn is ons best te doen om te weten te komen, wat Gods wil is en hoe wij dien wil moeten doen; het doen van Gods wil door het volk is „politiek”; de vrouwen maken deel uit van het volk, dus moeten ze aan politiek doen, dus kiesrecht hebben. Hiervan zegt R.: „Het argument bewijst te veel, dus niets” en noemt haar meening een allerdomst sophisme en noemt die een uitvoerige wederlegging niet waard. Schrijver beperkt zich dan ook door te zeggen, dat men op dezelfde manier kan bewijzen, dat de man kousen moet stoppen. Eenigszins uitvoerig, maar niet duidelijk behandelt schrijver vervolgens de uitspraak van de katholieke *Mell Marie Maugeret*, die verklaart dat de *R. C. Kerk* zich niet tegen vrouwenkiesrecht kan verzetten. Zeer uitvoerig behandelt schrijver vervolgens de uitspraak van *Pater Sertillanges O. P.* die uitgaat van de stelling, dat de katholieken ten opzichte van dit vraagstuk vrij zijn. Schrijver behandelt het verschil tusschen Kerk en Staat, en toont aan waarom z. i. aan de vrouwen het politieke kiesrecht niet verleend mag worden, daarbij uitgaande van het standpunt, dat ieder lid der Kerk daartoe als individu rechtstreeks

behoort en bij den Staat de individuen niet rechtstreeks daartoe behooren, maar indirect n.l. via het gezin,¹⁾ en beroept zich o. a. op sommige artikelen van het *Corpus Jures Canonici*, het kerkelijk wetboek.

Op de zaak zelve terugkomend, noemt schrijver het moderne streven naar vrouwenkiesrecht, dat verlangt naar onafhankelijkheid en als einddoel, volledige gelijkstelling met den man „in huis, kerk en staat”, op dien grond verdedigd en met dat doel begeerd, voor katholieken, zonder betoog, onaannemelijk, daarbij aantekend, dat wanneer men den eisch van vrouwenkiesrecht losschakelt uit zijn logisch verband, men abstractie maakt van de ongeloofige motiveering en de logische consequenties, daarbij zich voornemens geen stap verder te gaan dan de katholieke beginselen gedoogen, en alles op zichzelf blijvend beschouwen, slechts lettend op de onmiddellijke gevolgen, vrouwenkiesrecht per se niet in strijd is met eenig dogma der katholieke kerk, dat het als op zichzelf staande maatregel om redenen van opportuniteit desnoods kan aanvaard worden, maar dan noch indruischt tegen de door alle katholieke sociologen gehuldigde opvatting van Kerk en Staat. Hiermede meent schrijver vorengenoemde vraag voldoende beantwoord te hebben. Gaarne laat ik de kwestie van al of niet-voldoende beantwoording dier vraag aan den lezer over.

Als derde punt behandelt schrijver de argumenten tegen het vrouwenkiesrecht, welke hij veelal „*d'une faiblesse désolante*” en de argumenten van individualistisch standpunt, zonder tusschen de individualistische en organische opvatting van den Staat partij te kiezen, weinig overtuigend en in vele gevallen louter opportunistisch, noemt. Achtereenvolgens bespreekt hij de tegenargumenten: a. nog niet rijpheid der vrouwen; b. de lichamelijke zwakheid der vrouw; c. de geestelijke eigenschappen der vrouw; d. het vrouwenkiesrecht en het gezinsbelang van individualistisch standpunt; e. het zijn van vrouwenkiesrecht feitelijk *gynaecocratie*²⁾; f. het vrouwenkiesrecht en de organische staatsleer.

a. Schrijver wil deze redeneering, als niet rakend de kern van het vraagstuk en van principeel onbelang, onbesproken laten, en geeft zijn afkeuring ten beste over het in een belachelijk daglicht stellen der politieke vrouw en haar streven.

b en c. Hierin stelt hij naast elkaar, de ongerijmdheid van den eisch naar politieke gelijkstelling uit hoofde van de onmacht de wapens te voeren en de overigens groote offers die de vrouw brengt, als ze kostwinners, enz., ten strijde ziet trekken en nooit of verminkt terug ziet, de zorgen haar dan op de schouders geladen, haar moederschap dat zonen voor den krijg dienste heeft afgestaan, hetwelk dus alles pleit voor gelijkstelling met den man.

Schrijver noemt dit laatste onjuist, omdat men moet uitgaan van de stelling, dat politieke rechten moeten toegekend worden met het oog op het algemeen en niet proportioneel aan de te dragen lasten. Hij noemt geestelijken, die zich niet met zijn zienswijze vereenigen, zich aan politieke zelfmoord schuldig makenden.

Verder zet schrijver uiteen de meeningen van *pater Cathrein* en *pater Godts*, die de vrouw politieke rechten wil onthouden, omdat ze, voor het dragen van wapenen en in verband daarmee de eisch, dat de overheid het zwaard moet kunnen voeren, ongeschikt zijn, zich daarbij beroepend op *Rom. 13: 14*.

Hij noemt hunne conclusie, waartoe zij komen te ruim opgevat en onder zeker voorbehoud, — hetgeen hij ook uiteenzet — argumenten die alle kracht missen.

Verder gaand geeft schrijver de meeningen o. a. van *Mill* en *Helene van Mülinen*, die de vrouwelijke eigenschappen een gevolg noemen van onderdrukking en meenen, dat gelijkstelling daarin verandering zal brengen, hen ondoenend van een erfelijke belasting, daarmee de meening der anti-feministen — die de vrouw intellectueel minderwaardig noemen, zich voornamelijk latende leiden door het gevoel, geen oog hebbende voor het abstracte en alleen voor het concrete, het zich mee latende sleepende door hartstochten — tegensprekend. Schrijver gaat daarna de door anti-feministen geopperde meeningen na: 1^o. de intellectuele minderwaardigheid, welke hij niet kan onderschrijven; 2^o. de vrouw gevoelsmens, waarbij hij scherp in het licht stelt, de gave van intuïtief direct begripen, waar de man langzame logische deductie noodig heeft en meent dat juist eenige meerdere invloed van het gevoelelement op onze wetgeving niet te veroordeelen is; 3^o. de vrouw hartstochtelijk, hierbij

1) Ik spatiëer.

2) Vrouwenheerschappij.

wijst hij op het gevaar van de vrouw in het algemeen, te vergelijken met de wat ultra-radicalen blouwkousen, die somtijds optreden en daaruit te concludeeren, dat de verkiezingsstrijd daardoor heftiger en scherper zal worden; hij toont dit nader aan, door te wijzen op de landen waar de vrouwen kiesrecht hebben en van dit alles niets te bespeuren valt; 4^o. de vrouw niet zelfstandig, hierbij beperkt R. zich tot de vermelding der bestaande meeningen, als die van Georg Meijer, die beducht is voor de invloed der geestelijkheid op de vrouwen; die van pater Sertillanges, die vreest voor toename van het anti-clericalisme, omdat men de geestelijkheid zal verdenken van een, op een onbehoorlijke wijze doen gelden, van hunnen invloed op de vrouwen; die van Mill, die meent dat de vrouwen of hun stem zullen uitbrengen overeenkomstig de meening hunner mannen of volgens eigen meening, in welk laatste geval hij er voor is, dat ze hun meening kunnen verkondigen in de volksverteenwoordiging.

Tegenstanders van Mill concludeeren onder aanvaarding van ditzelfde dilemma, het tegenovergestelde, zeggend dat in het eene geval, ze stemrecht niet noodig hebben en in het tweede geval ze de huiselijke vrede in gevaar brengen. We komen daardoor tot *d*, waarin besproken wordt het in geval van meningsverschil van politieke aard, treffen van een *modus vivendi* door de echtelieden, even goed als ze zulks op zooveel gebied doen moeten; het mogelijk verwaarloozen der huiselijke bezigheden, hetgeen schrijver overdreven voorgesteld acht.

R. meent daarbij aan het einde te zijn gekomen van de individualistische argumenten tegen vrouwenkiesrecht. Alleen wil hij nog even wijzen op *e*, waarvan hij vermeldt dat pater Godts beducht is voor vrouwenoverheersching, zoodra gelijkstelling is ingetreden, omdat de vrouwen de mannen in aantal overtreffen en nog meer zulks doen zullen na oorlogen. R. noemt dit juist, als men het toepast op het liberale stelsel, hetwelk hij de grootst mogelijke dwaasheid noemt. Schrijver zal vervolgens aantoonen, dat hij, die zich op organisch standpunt plaatst en uitgaat van het gezin als oorsprong, zich op den duur tegen den eisch van het vrouwenkiesrecht moet verzetten, wil hij zijn beginsel niet prijsgeven. Schrijver behandelt daartoe *f*.

Alle voorstanders van vrouwenkiesrecht gaan uit van de veronderstelling, dat man en vrouw op dezelfde wijze burger zijn van den Staat. R. noemt dit juist de dwaling, welke leiden moet tot vrouwenkiesrecht. De Staat is, volgens schrijver, niet rechtstreeks uit individuen opgebouwd maar uit gezinnen en dat daardoor alleen het gezinshoofd een rechtstreeks deel der staatsgemeenschap uitmaakt en, zegt schrijver, indien dit zoo is, dan vervalt de bovengenoemde stelling en is de uitsluiting der vrouw niets anders dan de logische consequentie van de juiste opvatting van het wezen der Staatsgemeenschap.

In aansluiting met het laatste bespreekt schrijver het ontstaan der Staat uit het gezin en komt tot de slotsom, dat de Staat geen atomistische vereeniging van individuen is, maar eene organische samenleving van gezinnen, hetgeen hij nader aantoont o. a. door uiteen te zetten, dat, wanneer de band die de onderdeelen samenhoudt, loslaat, daarmee niet ipso facto de onderdeelen uiteenvallen. Zoo voortgaande komt schrijver tot de bespreking van het gezin en daardoor noodzakelijk ook tot de omschrijving van het begrip „gezinshoofd”, waardoor hij aantoont, dat de vrouw in het gezin onder den man staat, dus teruggaand ook in den Staat, waarin men dus één deel van de samenstellende personen afhankelijk ziet van het andere deel m. a. w. de vrouw afhankelijk van den man; dus zegt R. is alléén gezinshoofden-kiesrecht in overeenstemming met de ware opvatting van het begrip „Staat”.

Schrijver noemt het gezin de oer cel waaruit de Staat is ontstaan en niet de individuen als zoodanig.

Schrijver vermeldt dan ook een dergelijke opvatting van Cathrein en van St. Thomas van Aquine, die de man noemt: de civis simpliciter en de vrouw secundum quid.

Aan de hand dezer meeningen door R. gehuldigd, wijst hij op de conclusiën welke voort moeten sproeten uit het beginsel, de gehuwde vrouw kiesrecht te moeten verleen. Deze conclusiën noemt hij ongerijmdheden en staft deze bewering door te wijzen op de belemmeringen welke de vrouw en de man wederkeerig zullen ondervinden, als op het actieve, onvermijdelijk het passieve kiesrecht volgen zal, die de gezinseenheid in gevaar zullen brengen en de verandering van tal van wetten noodzakelijk zal maken.

Dit laatste te lezen is vooral hoogst interessant en stemt wel degelijk tot grondig nadenken en overwegen.

Schrijver meent, dat men de uit een beginsel logisch voortvloeiende gevolgtrekkingen niet mag afwijzen, want dat men daardoor alleen de juistheid van een beginsel kan aanvaarden. Schrijver acht het kiesrecht voor vrouwen een gevaar voor de handhaving van datgene, wat geloof en rede leeren omtrent de verhouding van man en vrouw in het huwelijk, en noemt gelijkwaardigheid als burgers een in de plaats stellen voor het door God ingestelde gezin; eene vereeniging van individuen, welke door geen hogere macht gesubordineerd wordt. Alleen wanneer men in het gezin ook gelijkheid stelt, kan men den eisch van vrouwenkiesrecht vol blijven houden volgens R, maar dan komt men in den diepsten grond in lijnrechten strijd met de christelijke beginselen. R. schaart zich naast Ruys de Beerenbrouck, die, in het Staats-commissie-rapport over grondwetsherziening, het door de voorzienigheid geschonken (het gezin), een gevaar voor het bestaan der maatschappij noemt. Tot een verlaten dier plaats kan het passieve kiesrecht voor de gehuwde vrouwen z. i. aanleiding geven.

Nog bespreekt R. het kiesrecht voor weduwen en ongehuwde vrouwen en komt tot de slotsom, dat 't het beste is ook hen het kiesrecht te onthouden, omdat anders dit indirect zou leiden tot de bovengenoemde euvels.

Onderscheid maakt de schrijver tusschen het sociale en het politieke kiesrecht. Aangaande het sociale kiesrecht meent hij de vrouwen evengoed dit recht zoowel passief als actief te moeten toekennen, aangezien de sociale college's geen gezinnen, maar individuen vertegenwoordigen, en de samenstellende individuen, dus ook vrouwen, krachtens dit feit volkomen recht hebben op stemrecht, zooals dit dan ook ten onzent geldt voor de Kamers van Arbeid en voorgesteld is in te voeren voor de op te richten Middenstandskamers.

Ten vierde behandelt schrijver, minder uitvoerig echter, de argumenten vóór vrouwenkiesrecht, en bespreekt 1^o. het vrouwenkiesrecht een eisch van rechtvaardigheid. Hierbij zijn twee gevallen te onderscheiden, nl. de vrouwen evenals de mannen kiesgerechtigd en, het kiesrecht voor de vrouwen, alleen dan, als de mannen het ook hebben. Schrijver kritiseert daarbij de meeningen van Mr. H. Louis Israëls en Prof. Van der Vlucht, als dragers der liberale individualistische gezagsleer, waartoe Rousseau in zijn „Central Social” de kiem gelegd heeft. Schrijver noemt het voor hen die 't met genoemde personen eens zijn, een onmogelijkheid om zonder hun christendom prijs te geven, zich als een christen mensch te blijven handhaven, omdat diegenen God buiten de politiek sluiten.

2^o Vraagt de schrijver: „Is vrouwenkiesrecht wenschelijk in het belang van den Staat?” Deze vraag wordt door de voorstanders bevestigend beantwoord en trekken daaruit hun krachtigst argument, door hun redeneering, dat een besturing door mannen alleen, eenzijdig is. Schrijver bepaalt zich alleen tot het geven van kritiek en algemeene wenken aangaande de conclusies waartoe men geraken kan.

Na al deze beschouwingen komen we aan het einde dezer brochure. Schrijver geeft toe dat nog veel ontbreekt aan wetgeving en maatschappij, maar meent dat verbetering niet te verwachten is door toekenning van vrouwenkiesrecht, dat de vrouwen over tal van andere middelen beschikken om hunne wenschen kenbaar te maken. (Is kiesrecht niet een hunner wenschen? Wachten ze niet op vervulling dier wensch? Welk recht heeft de man om te beslissen over de wenschen der vrouw en haar van hem afhankelijk te maken? E.)

R. vindt de feministen wat al te optimistisch en wijst op de wettengebreken in landen waar algemeen kiesrecht is en de arbeiders toch nog, hun belangen belemmerende wetten, hebben.

Schrijver meent de verbeteringen te moeten zoeken in een richting, die uitgaat van een in organischen zin hervormd, nu op individualistischen leest geschoeid, kiesrecht en acht politieke gezinshoofden-kiesrecht een bescheiden stap in de goede richting.

Verder wijdt schrijver nog eenige beschouwingen aan de meening der feministische dames, die zich beleedigd gelijk gesteld voelen, met van kiesrecht ontzegden. Schrijver acht de gemeente vernedering niet van toepassing op het kiesrecht, aangezien volgens hem niet uitsluiting van een recht op zich zelve onteerend is, maar dat zij het alleen wordt, zoo de reden daarvan een onteerende is.

Tenslotte stipt schrijver nog aan de opvatting der feministen, dat waar een vrouw regeeren kan en mag, ze dan ook kiezen kan en mag. Schrijver waarschuwt hier voor de

consequentie's en zegt, dat men zijn blikken niet mag blindstaren op toestanden enz. welke van invloed zijn op het huislijk en maatschappelijk leven eener vorstin.

Neen de vrouw is niet bestemd voor de politiek, vervolgt schrijver, haar hoog verheven taak is moederschap, voor die taak ontving ze van nature neiging en geschiktheid, en wanneer ze zich op dit gebied verdienstelijk maakt en zich als vrouw en moeder wijdt aan opvoeding, onderwijs, armenzorg, ziekenverpleging enz., dan zal haar taak meer eerbied afdwingen en haar invloed grooter zijn dan wanneer actief en passief kiesrecht haar gegeven wordt. Middellijk behoort ze tot het staatsorganisme, dus middellijk mag ze invloed uitoefenen op het staatsbestuur, alleen de mannen, de door God boven de vrouw gestelden, mogen als gezinshoofden of buiten een gezin levend en aan het vaderlijk gezag onttrokken, als cives simpliciter voor het kiesrecht in aanmerking komen.

Niet slechts voor hen, die een inzicht willen krijgen aangaande deze belangrijke kwestie, maar ook voor die personen, die reeds een opinie hierover hebben, is deze brochure, die men rekenen mag als een resultaat van nauwlettende studie en ernst, allenszins lezenswaard.

Voor hen die tot nu toe zich weinig voor de vrouwenkiesrecht-kwestie interesseerde, zal ze ongetwijfeld de lust opwekken, zich een denkbeeld daarover te willen vormen. Daartoe stelt ze iedereen in ruime mate in de gelegenheid, dank zij bovendien de overvloedige literaturopgave.

October 1909.

J. ENTE.

(Zie verder Tweede Blad).

ADVERTENTIEN.

Terstond te huur:
nette gemeubileerde KAMERS,
met en zonder pension.
Adres Bureau van dit Blad.

TE HUUR:
een Zitkamer aan de straat,
met groote Slaapkamer, voor f 20 per maand.
Adres PINKE, Oude Langendijk 13, alhier.

TE KOOP:
een weinig gebruikte TAQUIMETER
„Troughton” met Drievoet en Baken,
twee Meetkettingen en twee Hoekmeet-
instrumenten met Kijkers en Drievoeten.

Te zien en prijs aan te vragen: Filiaal Bouw-
materiaalhandel „STEENOORD”, Wagenstraat 129A,
DEN HAAG.

DELFTSCHE Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade
75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.
NIEUWE LANGENDIJK 50.
Aanbevelend, **W. DE HOOGH.**

Firma Wed. F. HELBERS,
OUDE KERKSTRAAT 4.

Reclame Dictaat-Cahiers

160 bladzijden dik, zwart omslag,
— f 2,— per dozijn. —

CAHIERS (Blauw omslag)

80 bladzijden dik. — 5 cents per stuk.

SWAN Vulpenhouders.

RIJKSBOUWKUNDIG-OPZICHTER-TEEKENAAR
beveelt zich beleefd aan voor het
Opwerken van Teekeningen
en het geven van
Les in Practische Bouwkunde.
Adres: 2^{de} Sweelinckstraat 236, DEN HAAG.

Gevraagd

tegen contante betaling: MOTORFIETS,
AUTO, DRAAIBANK, losse MOTOR
en alles op dit gebied.

Brieven onder No. 5248 S. W., Bureau van dit Blad.



C. MENSERT Pzn.

Gasfitter en Loodgieter.

OUDE DELFT 146.

Technische Boekhandel J. Waltman Jr.
Afdeeling TEEKENBENODIGDHEDEN.

VOORRADIG: een groote sortering
PASSERDOOZEN, REKENLINIALEN,
TEEKENBORDEN, TEEKENHAKEN,
DRIEHOEKEN, MAATSTOKKEN,
PENSELEN, VERF en INKTEN,
GOMELASTIEK, SCHETSBOEKEN,
TEEKENPORTEFEUILLES,
TEEKEN-, KALKEER-, MILLIMETERPAPIER

Kolenhandel PHOENIXSTRAAT 40^A.

H.H. STUDENTEN gelieven nota te nemen van
de onderstaande prijzen:

Engelsche Anthraciet	30-45 m.M.	f 2,30
id.	id.	20-30	„ - 2,20
Schotsche	id.	30-50	„ - 1,80
Belgische	id.	30-50	„ - 1,70
id.	id.	20-30	„ - 1,60
Limburgsche	id.	25-45	„ . . thans - 1,50

Aanbevelend, **T. B. RIJKMANS.**

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 4 NOVEMBER 1909. No. 5.

Laga.

29 October. Een nare dag, want guur was de wind en het hemelwater speelde op dezen dag van de watersport een belangrijk rolletje mee. Maar dat al was niet in staat het enthousiasme van de ware roeiliefhebbers te dooden, want vroolijk fietste men op de natte Oostsingel, en in de rijtuigen van jury en bestuur en overall aan den oever heerschte de aangenaamste stemming. Ook de roeiers schenen geïnspireerd door al deze zaken, want inderdaad waren de roeiprestaties zooals wij niet hadden durven verwachten.

Vooraf brengt de Redactie het Bestuur haar dank voor de meer dan correcte wijze waarop haar afgevaardigde ontvangen werd. In een makkelijke landauer in staat gesteld de matches nauwkeurig te volgen, zijn de grootste genietingen mijn deel geweest, ofschoon enkele oogenblikken als de wind vinniger blies, als de regen in mijn kraag plaste en een portje mijn inwendige mensch ging bewerken als brandende kooltjes een kachel, ik vaag bij het zien der Delftsche roeiers dacht „Ieder zijn meug”. Maar des te grooter werd daardoor dan ook mijn waardeering voor hun volhardend strijden.

Helaas zijn enkele vervelende bijzonderheden te vermelden, nl. dat door de meer dan ellendige wijze waarop de baancommissarissen hun taak opvatten, bijna eenige ongelukken gebeurden en een paar heats geen normaal verloop hadden. Ik noem bv. een vierriemsrace waar in het midden van de baan ongeveer voor een tweede keer gestart moest worden. Dat dit voor de ploeg die de leiding had zeer demoraliseerend was kan ieder weldenkend mensch direct begrijpen.

Ik zal de lezers niet vervelen met een nauwkeurige beschrijving van al die verschillende kampen, die gewoonlijk alleen gelezen worden door de mededingers, die met kloppend hart grijpen naar het blaadje en zenuwachtig nagaan of het oordeel der pers afkeurend of waardeerend is. Ik zal me dus bepalen tot uitslagen en behandeling van eenige belangrijke heats. Oude vier. Met gemak gewonnen door Heybroek en zijn mannen. Jonge vier door Nix en nog wat. Het kampioenschap van Laga in tweeriems scullingbooten ging over op den Heer J. I. de Jongh die in zuiveren stijl roeiende met zijn tegenstander vrij spel had en vroolijk kijkend het eerst de finisch passeerde. Het scifnummer Juniores was voor den Heer Disselhoen, terwijl J. Janszen zich met de tweede prijs prettig maakte. Het nummer Oude Twee werd behaald door de combinatie Tromp-Heybroek.

Dan volgen eenige wedstrijden waarover ik liever zwijgen zal, daar een juiste beschrijving, de verontwaardiging van roeiers en oudroeiers maar stof zou geven om uit te barsten. 't Waren de vaste-bank n-nummers, de treurigste verkrachting van de roeisport door mij ooit aanschouwd. Dan volgt het laatste nummer, de achten; als gewoonlijk zetten deze weer de kroon op alle enthousiasme als ze onder de toonen van het lied naar de start roeien. Zooals te verwachten was zegevierde de oude acht, maar van het hart moet ons dat het materiaal waarin en waarmee de jongste ploeg roeide in een deerniswaardigen toestand verkeerde. Losse voetplankjes, niet zuiver draaiende dollen, slecht loopende slidings, waren zaken die een vlug vooruit komen duchtig in de weg stonden. Maar niettegenstaande dit alles een spannende race, waar menige zuivere stijl te bewonderen viel en die naar ik hoop het enthousiasme van de jongeren een duchtige opwekking heeft gegeven om ook eens voor Laga's roem en voorspoed aan de riem te hangen.

Op het roeiersdiner, op de dispuutkamer des avonds gehouden, heerschte de aangenaamste stemming en vele waren de dronken uitgebracht op toekomstige overwinningen, op de behaalde overwinning, op roem en voorspoed, plechtig de dronk op K. A. Biegman, die Laga verlaten heeft en die de godin het minst kan missen van al haar zonen.

De prijsuitreiking op de sociteit onderscheidde zich door een uitnemende stemming, aan speeches enz. geen gebrek en goddank er werd niet gevochten, overall vroolijkheid.

Dat deze uitnemend geslaagde onderlinge wedstrijden de voorboden mogen zijn van een gunstig seizoen en indien, zooals wij vernamen, de oude vier nu reeds dagelijks

oefent, dan zien wij met meer vertrouwen de toekomst in en dat het mij nog eens gegeven moge zijn vele roemrijke overwinningen toe te vertrouwen aan de kolommen van dit blad, dat wensch ik het energieke Laga van harte toe.

J.

Voordracht over Christendom.

Dezen winter hoopt Ds. Obbink uit Den Haag een cursus te houden voor Delftsche Studenten.

Het doel van deze cursus is, de grondgedachten van het Christendom meer bekend te maken.

Het onderwerp is aldus geformuleerd: De wording van het leerbegrip in de geschiedenis der Christelijke kerk.

Uitgaande van het eerste Christendom, stelt Ds. Obbink zich voor aan te toonen, hoe allengs de verschillende leerbegrippen zich ontwikkeld hebben. Het historisch karakter van het onderwerp maakt een objectieve behandeling mogelijk. Gedurende de besprekingen zal er steeds gelegenheid zijn tot onderlinge gedachtenwisseling.

Deze cursus zal gehouden worden Donderdag om de 14 dagen, van 7 tot 9 uur des avonds. De eerste lezing zal Donderdag 11 November a. s. in de zaal van het „Nut”, Oude Delft 48, gehouden worden.

De plaats van samenkomst voor de volgende lezingen zal afhangen van het aantal deelnemers.

De kosten bedragen f 1,— per persoon voor den geheelen cursus.

Degenen die er aan deel wenschen te nemen worden verzocht zich op te geven bij een der ondergeteekenden, die tot nadere inlichtingen gaarne bereid zijn.

W. ROIJER,
Oude Delft 56.

J. W. GUNNING J.H.ZN.
Oude Delft 210.

Bijbelstudie.

... een leemte, die zich maar al te vaak doet bespeuren, die de leerling, volwassen mensch geworden en in de maatschappij verkeerd, moet gevoelen, en meer nog moet hinderen die hem als beschaafd mensch menigmaal beschaamd zal doen staan, en in verlegenheid brengen.

Wat ik bedoel, het is de schandelijke, nagenoeg absolute onwetendheid van het tegenwoordig jongere geslacht omtrent den Bijbel.

Ik stel hier op den voorgrond, dat ik de zaak wensch te beschouwen geheel uit een oogpunt van beschaving en ontwikkeling, dat ik elke kerkelijke verhouding ver van mij zet... Van een zuivere bedoeling, zonder eenige godsdienst-propaganda of partijtrekken, wensch ik vooraf getuigenis af te leggen.

En zoo gaan de jongelieden de wereld in... niets of nagenoeg niets wetend in hun jammerlijke onkunde van Jezus en zijn leven en zijn leer, van de groote Profeten en Richteren van Israël.

... den-Bijbel-niet-kennen is ook schade en gemis op het gebied der wetenschap...

Den Bijbel niet kennen (zegt Prof. Knappert) wat is het anders, dan niet in aanraking geweest te zijn met dat geheel eigenaardig geestelijk leven, die bekoring van verheven vroomheid, waarvan vele zijner bladzijden vol zijn in overvloedigen rijkdom.

Onze beschaving is in hare beste bestanddeelen gemoeid met het bedroevend feit, dat voor den Bijbel hoe langer zoo meer de rang en betekenis als volksboek verloren gaat, dat hij niet meer als vroeger door de beschaafden gelezen en gekend wordt. Een machtig en invloedrijk instrument, men mag zeggen wat men wil, van volksontwikkeling en beschaving, gaat verloren. (Prof. KNAPPERT).

Mag zulk een boek met onverschilligheid worden terzijde gelegd, met een medelijdend lachje, als zijnde uit den tijd, worden doodgezwegen, beschouwd worden als overbodig, onnoodig, om van het bespotten en parodieeren niet te spreken?

Dr. N. J. SINGELS, Rector van het Sted. Gymnasium te Utrecht: „Gebrekkige Bijbelkennis”.

Wat is Bijbelstudie, en waartoe dient het? Allereerst over dit laatste een en ander.

Reeds geven de hierboven geplaatste citaten een antwoord op die vraag. En de lezing van het geheele artikel, verschenen in de brochurenreeks „Levensvragen”, Serie IV, No. 2, kan ik ieder belangstellende warm aanbevelen. Maar er is meer. De Bijbel is van onschatbare beteekenis voor ons betere gemoedsleven en voor ons karakter. Er is wellicht geen sfeer voor de vorming van het gemoed en de veredeling van het karakter, dan die van den Bijbel. „In den Bijbel schuilt zulk een schat van blijden levenslust, van gezonden humor, van diepe wijsheid, van zedelijke kracht”. (SINGELS). Zou onze tijd het eigenlijk wel zonder den Bijbel kunnen doen? blijkt niet veel meer de dringende noodzakelijkheid ervan? openbaart zich niet, naast veel verminderde belangstelling in het hooger en gebrek aan bezielend vuur voor het verhevene, een zoeken en streven naar geestelijke zaken, naar vasten grond in de geestelijke wereld, te midden van zoovele wereldberoerende vragen; een dorsten naar het goddelijke, naar God? De mensch is meer dan lichaam en intellect, hij heeft ook een gemoed, een ziel, en ook deze wil gevoed en ontwikkeld worden. De Bijbel kan in alle geestelijke behoeften voorzien; de Bijbel kan diepte en vastheid aan ons leven geven. Maar dan ook de Bijbel genomen zoo als hij is, niet als een natuur-wetenschappelijk boek: dan laat het eerste hoofdstuk ons reeds in den steek; — ook niet als een zedekundige code: dan spreekt hij zich zelf vierkant tegen; — ook niet als een boek vol met dogma's en leerstellingen: dat is de levenskracht aan het schoone boek ontnemen; — maar de Bijbel als een religieus boek, een boek, dat ons het werkelijke menschenleven in al zijn schakeeringen, en in al zijn goede en slechte zijden onomwonden maar eenvoudig en waar schildert, en dat ons zoo in aanraking brengt met het diep-geestelijke in de menschheid, met God zelf; en dat ons dan geeft — geen voorschrift, dat blindelings opgevolgd moet worden, maar een grondslag, waarop men zelfstandig zijn leven, zijn karakter, opbouwen moet, een levensbeginsel, dat zelfstandig in toepassing gebracht moet worden. Sta mij toe, hier ook nog aan te halen, het eveneens door Dr. Singels geciteerde woord van Busken Huet, (uit Kanselredenen).

Ook om den bijzonderen aard zijner schoonheden is de Bijbel leerzaam.

Dit boek is geen kleingeestig aangelegd wandelpark met afgestoken paden, gladgeschoren hagen, kunstmatige beken of watervallen en tam wild, veeleer gelijkt het een dier statige eikenwouden, waarin onze voorvaderen hunne offerfeesten vierden, met wegen ongebaand, doorkruist van schuimende bergstroomen, vol geheimzinnig licht en donker. Ook zweemt de Bijbel naar geen provinciestad van middelbare grootte, wier gezamenlijke merkwaardigheden de vreemdeling op eenen voormiddag kan bezichtigen; maar veel meer naar een dier wereldsteden als het oude Niniveh, dat naar het zeggen van het boek Jona een stad van drie dagreizen was; men komt aan uit den vreemde, en is bij het eerste bezoek teleurgesteld; het geheel is niet met een blik te overzien en men had van een overstelpende indruk gedroomd; doch na weinig toevens gaan de oogen open, men slaat van verbazing en bewondering de handen ineem, men had niet durven denken, dat op één punt der aarde zoovele schatten van allerhande aard en vorm konden worden samengebracht.

En verder: de Bijbel is slechts een boek, onaanzienlijk, en schijnbaar samenhangloos; geen gouden vrucht op zilveren schaal, maar de ruwe schors eener wrange noot; een godsgezant, ja maar een gezant in de kleederen van een dienstknecht en aan wiens voeten het stof der ongebaande paden kleeft. Toch heeft van alle boeken dit ééne gedurende de lange reeks van eeuwen het diepst en het gevoeligst ingegrepen in het leven der ontwikkelde volken (en is thans ook bezig zulks te doen in het leven van minder, en van de minst ontwikkelde volken). Jeruzalem is gevallen, Israël verstrooid, wereldmonarchieën zijn voorbijgegaan, steden en staten werden omgekeerd, scholen gesloten en door andere vervangen, tempels brokkelden tot puin: de Bijbel is gebleven, een omstandigheid die bewijst — neen een stem van God, die ons vermaant en smeekt toch niet aan te zien hetgeen voor oogen is, ons niet te laten vangen en bedriegen door den schijn, ons vertrouwen niet te stellen op het uitwendige, onze vooroordeelen vrijwillig en gehoorzaam prijs te geven en ter wille van den vrede van ons gemoed en van de zaligheid onzer ziel te grijpen naar de werkelijkheden des levens.

* * *

Wat is nu Bijbelstudie? Het ernstig, regelmatig, stelselmatig en nauwgezet onderzoek van den Bijbel; dus niet zoo nu en dan eens te hooi en te gras in den Bijbel bladeren; daar komen wij niet verder mede; en evenmin den Bijbel bij wijze van een litterair boek doorlezen; dan moet men er haast wel noodzakelijker wijze over heen lezen. Ook is dat bestudeeren meer dan het zorgvuldig lezen en overdenken van hetgeen in den Bijbel staat. De Bijbel spreekt zoo heel vaak in Oostersche beeldspraak en zinspelingen op Oostersche toestanden en omgevingen. En zoo heel veel verhalen kunnen eerst duidelijk worden, indien men weet de bijzondere omgeving waarin en omstandigheden waaronder het verhaalde geschiedde. Hiervoor zijn handleidingen en dergelijke noodig; alleen is men al heel gauw niet meer wegwijst.

Nu kan men onderscheiden: particuliere studie, d. i. op z'n eentje; en gezamenlijke studie, dat is in kringen, Bijbelkringen, van 4—6 personen of minder. Het tweede sluit het eerste niet uit, integendeel vormt het eerste een noodzakelijk complement voor het tweede. En bij den kring heeft men het groote voordeel van gedachtenwisseling: men zoekt en studeert gezamenlijk en profiteert van elkaars ervaringen. Daarom moeten zulke kringen niet te groot zijn, en een eenigszins intiem karakter dragen. Daarbij is het wenschelijk dat er een of twee deelnemers in den kring zijn, die meer in den Bijbel thuis zijn, en van allerlei zaken den Bijbel betreffende op de hoogte.

Mochten er studenten zijn, die zich gedrongen voelen, Bijbelstudie ter hand te nemen, dan zal ik gaarne eventueel behulpzaam zijn met het organiseren van Bijbelkringen als boven bedoeld. Ik verzoek daartoe alle belanghebbenden zich persoonlijk met mij in verbinding te stellen. En in het algemeen ben ik steeds gaarne bereid tot het geven van inlichtingen enz. op het punt van Bijbelstudie en desbetreffende.

J. W. GUNNING J.H.Z.N.,
Oude Delft 210.

Weekverslag.

Donderdag eettafel-installatie, een van de nobele rest van het eerste jaar 1907, komt met een sigaar in het hoofd binnen; twee dagen te voren nog een andere club, nog bijna in zijn geheel, niet al te erg door den tand des tijds geknauwd, onkruid vergaat niet!

Veel champagne en veel muziek en dus veel dronkenschap, vooral als het je zelf niets kost, maar je moet er ook wat voor over hebben om van af de ballustrade het nieuwe reglement op de eettafels beneden in werking te zien.

Vrijdag Lagawedstrijd, (zie hierover het uitvoerig verslag in ons blad). 's Avonds werd de gezelligheid weer naar de vaste wal verplaatst, zoo gingen velen aan het passagieren, het was een lust voor de oogen, de flinke prijswinnaars met fiere tred en onbeschroomd, het hoofd omhoog, het kort haar naar boven, hier beneden is het niet, naar de officieele tafel te zien stappen. Hun moeite werd o. a. met medailles à / 0,95 beloond, dat komt ervan als de wind nu eens in je voordeel draait. Onderwijl speelde zich in de middenzaal een veel onschuldiger tooneel af. Het jonge volkje trachtte, als apen, die dikwijls hoog willen klimmen, de vogel Phoenix te molesteeren. Het schrandere dier, had met zijn bekende prophetischen blik, dit kaalhoofdige gevaar zien aankomen en had zich in de vacantie stiekum omhoog geheschen.

Eenige beeldenstormers, met onbevleete moerbeeren, waagden zich echter in den opzet van het plan en gaven den Inventaris druk werk.

Oude beroemdheden werden weer aangetroffen en hielden clubdië, welkom, oude rochelaar, niet naar Indië, dan maar burgemeester!

Zaterdag Katsdag, 's avonds vlogen de echte nachtvlinders hun roeping getrouw in de kaars, slieden aan de groene tafel der goudvelden van tevredenheid.

Maandag voetbalwedstrijd tegen het Belgische leger. Er lag een lijst op de lessenaar voor voetbal tegen Belgische officieren. Er kwam dan ook een heele luitenant, de rest waren blijkbaar remplacanten, waarom zulke hooge reiskosten daarvoor gemaakt? Beestenwagens zijn goedkoop. Je moet wel een boer zijn om hen ter tafel te noodigen, als je weet, dat op de kroeg de lepels, vorken, pelzen, motorwagens, enz. niet aan kettingen liggen. (Voor fietsen schijnt dit werkelijk wel aanbevelenswaardig, de voorzaaldeur

heeft tegenwoordig wel iets van de étalagekast van een visitekaartjesdrukker of van een algemeen politiebld. Maar je moet ook een boer en tevens diplomaat zijn, om een renbode voor de leus naar den kroeg te zenden.

Prijsvraag. Wat is er te doen tegen de stank der Delftsche grachten en tegencandidaten. Eerste prijs: President der Delftsche Hockey and Bandyclub. Tweede prijs: Een introductiekaart voor het dispuutgezelschap A. R. O. M. A.

Nadere inlichtingen aan het bureau van dit blad.

BOEKBESPREKING.

DE WEG DER MENSCHHEID. Van Osiris tot Paulus. Bijeenverzameld door CONRAD ALBERTI, in het Nederlandsch overgebracht door Dr. A. HALBERSTADT. — — — — —

Het is voorzeker een gelukkig idee geweest van den uitgever C. J. J. Dalmeyer te Amsterdam, aan Dr. A. Halberstadt te verzoeken het werk van Alberti in het Nederlandsch te vertalen. Daardoor toch is een uiterst interessant boek onder de oogen van het Nederlandsche publiek gebracht, een boek, dat niet alleen voor elk beschaafd mens bijzonder belangrijk van inhoud is, maar dat bovendien zeer zeker in een grote leemte voorziet. Het is een verzameling stukken, die, bijeengevoegd door zeer zorgvuldig bewerkte gedeelten van den schrijver, ons tonen „den ethischen ontwikkelingsgang der menschheid”.

Het gehele werk zal bestaan uit vijf delen, waarvan het eerste gedeelte behandelt de geschiedenis van „de wereld der denkbeelden” van Osiris tot Paulus.

De schrijver is mijnsinziens bijzonder gelukkig geweest in de keuze der stukken, welke bepaalde tijdperken of godsdiensten moeten kenmerken; terwijl hij zich bovendien op verdienstelijke wijze gekwetend heeft van zijn taak om door beknopte hoofdstukken het geestelijk leven der hoogstontwikkelde volkeren nader te verklaren en aan de leek begrijpelijk te maken. Zelden zag ik in zo weinig woorden zulk een diepgaande, heldere, volkomen duidelijke beschrijving geven van de moeilijkste onderwerpen. Zo trof mij b. v. bijzonder de scherpte en helderheid, waarmee wij in het betrekkelijk korte hoofdstuk over het Boeddhisme, met dit, in zo vele boeken tot absolute onbegrijpelijkheid verwarde onderwerp, vertrouwd worden gemaakt.

Indien men in betrekkelijk korte tijd een zuiver, allerm minst oppervlakkig inzicht wil hebben in het ethiese leven onzer voorouders, dan kan niets zozeer voldoen als dit werk van Alberti.

De vertaling is over het algemeen goed, en, een enkel plekje uitgezonderd, is de eenvoudige Nederlandse stijl, zeer vloeiend geschreven.

Het begin van het boek is gewijd aan het oude Aegypte, waarvan in het algemeen het volkskarakter wordt beschreven. Zowel de Aegyptiese godsdienst als de eerste Aegyptiese letterkundige producten worden er in behandeld. De godsdienst, zoals zij uit het meer verwarde, niet omschreven volksgeloof, uit de meest natuurlijke aanbiddingen van het volk, gekomen is tot het meer conforme, scherper omljnde algemeen heersende geloof.

Vervolgens wordt behandeld Indië, de wetten van Manoe, Brahmanen en de leer van Boeddha; de laatste vooral ook merkwaardig doordat wij hierbij het eerst zien een aparte zedekunde buiten het geloof aan de goden om. Talrijke oude stukken zijn in dit hoofdstuk opgenomen, als gedeelten uit de Rigveda, een verzameling gedichten, hymnen en lofzangen; een zeer merkwaardig stuk uit de wetten van Manoe; vele van Boeddha's leerredenen enz.

Daarna wordt het derde centrum van ontwikkeling beschreven, nl. Babylon. Hier maken wij kennis met de zeer hoog staande rechtspraak van Hammurabi, welke hoofdzakelijk vrouwen en kinderen beschermt door regeling van het familierecht.

Hierbij sluit aan een bespreking van Perzië en de leer van Zarathustra (Zoroaster), waarover vele verhalen bestaan en verkeerde meningen, die door schrijver worden verbeterd. Zarathustra was een der weinige hervormers van de oudheid, die een en ander van zich op schrift hebben nagelaten.

Vervolgens gaat schrijver over naar het gele ras, waarvan hij op meesterlike wijze godsdienst en kunst in verband met het volkskarakter behandelt. Hij toont ons zo duidelijk het grote verschil tussen de leer van Confucius (Kung), de

man die huiselijkheid, geluk door arbeid aanpreeft en zich liever met staatkunde dan met het bovennatuurlike bezighield en de leer van Laotse, de geheimzinnige en stille geleerde, schrijver van Tao te King, die de grondslag vormt voor theosofie en mystieke verbonden. Ook hier talrijke aangehaalde stukken, die zeer medewerken tot het verkrijgen van een juist inzicht.

In de tweede afdeling van het boek komt Alberti op meer bekend terrein. Het vormt hoofdzakelijk een verklarende weergave van het oude testament. Vele stukken zijn uit den aard der zaak uit de bijbel overgenomen.

In het algemeen noem ik het zo bijzonder juist gezien van den schrijver, om niet te geven een geschiedenis van godsdiensten, maar de gehele ethiese geschiedenis van het mensdom. Hij heeft hierdoor zeer zeker zijn taak verzwaaard, maar is daardoor er tegelijkertijd in geslaagd ons een zuiver beeld te geven van de logiese, ik zou haast zeggen noodzakelijke weg die de geestesontwikkeling gegaan is.

Reeds in dit eerste deel, ziet men zo mooi, hoe bij de oorspronkelijke motieven van godenverering, angst en hebzucht, langzamerhand gegroeid is een hoog moraliteitsgevoel, een schoonheid van geestelijk leven, naarmate de tijden voortschreden, steeds meer de eigenlijke kern der godsdienst gingen uitmaken. Wij zullen in latere delen hoop ik zien, en even wijst schrijver er al op bij het Boeddhisme, hoe ook zonder godsdienst, zonder verering van bepaalde goden de zedekunde kan blijven bestaan, en in velen een zeer hoogstaand ethies gevoel, talrijke zeer schone eigenschappen en begrippen kunnen leven.

Vele platen zijn bovendien in het boekwerk opgenomen, die, hoewel zij voor de tekst heel goed gemist konden worden, toch door hun fraaie bewerking de aangename indruk van het boek nog verhogen.

Studiebelangen.

Zooals velen zullen hebben opgemerkt, publiceerde onlangs de Delftsche Courant een voorstel van Burgemeester en Wethouders aan de Raad van de gemeente Delft, inzake de benoeming van een Directeur voor de nieuw te bouwen Electriche Centrale alhier.

B. en W. gaven n.l. hierin te kennen, dat zij het zeer raadzaam achtten, dat de sollicitatie werd beperkt tot Ingenieurs met Electrotechnisch- en Werktuigkundig diploma.

De Centrale Commissie voor Studiebelangen heeft gemeend zich hierin te moeten mengen:

1. omdat zij ten sterkste afkeurt den eisch van twee diploma's der T. H.;
2. daar haar deze handelwijze een onderschatten van den titel van E. I. lijkt.

Zij heeft zich dan ook in de eerste plaats gewend tot de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs.

Het antwoord luidde, dat ook haar aandacht reeds op deze kwestie was gevallen en dat zij hare belangen zou behartigd zien door Prof. J. Nelemans, tevens lid van den Delftschen gemeenteraad.

In hoever nu in deze richting stappen zijn gedaan, zal ons het a.s. Raadsverslag leeren.

Alleen kwam mij nog ter oore, dat de aard van het voorstel nu veranderd is. Men is van meening dat waar nu een E. I. met Delftsch diploma hoogstens nog maar een praktijk van 3 jaar achter den rug kan hebben, men ook voor E. I. met buitenlandsch diploma de sollicitatie moet openstellen.

Of deze korte praktijk een bezwaar is, kan ik niet geheel beoordeelen. Wel heb ik onlangs vernomen, dat als directeur der Leidsche Centrale indertijd een E. I. met Delftsch diploma geplaatst is, die toen nog maar een 2-jarigen praktijk had.

Het a.s. verslag der Gemeenteraad zal ons echter spoedig inlichten, in welke richting men een beslissing wil nemen.

L. J. P.

—o—

CENTRALE COMMISSIE.

De C. C. voor Studiebelangen deelt hierbij mede, dat de heer H. E. Suyver zich genoodzaakt ziet, spoedig als president van dit lichaam af te treden.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Het bestuur van de Delftsche Studenten Amateur Fotografen-Vereeniging heeft zich als volgt samengesteld:

H. Menalda van Schouwenburg, president.
H. C. M. Vrins, secretaris.
A. A. O'Brien, penningmeester.
C. J. Schimmelpenninck, bibliothecaris-archivaris.
A. A. Bienfait, commissaris van het materieel.

—o—

SNJEUNTOJOUNSSELSKIP „FRISIA”.

Tongersdei, de 13e fen Slachtmoanne dikiten oppe Societeit Phoenix. Earst in swiet súpke helje by de foarsitter. De nye flagge seil úthingje. Alle leden en áld-leden wirde útnoege to kommen oppe Molslean njuggentich.

De foarsitter,
FREËRK HESSEL VAN BEYMA THOE KINGMA.

Ontvangen Boeken:

MAGIE OF DE WET VAN DEN GEEST IN DE NATUUR.
Uit het Duitsch van Dr. Fr. Hartmann door Dr. J. E. Albers.

Uitg. Vereeniging voor Psychisch Onderzoek te Amsterdam.

Adresveranderingen

Th. E. R. G. Arnold	naar	Valkenboschlaan 52, d. H.
P. Cramer	„	Geestbrug, Rijswijk.
D. van Ameyden van Duym	„	Laan van Overvest 54.
H. C. Feltmann	„	Hugo de Grootstraat 13.
A. H. Ingen Housz	„	Hugoplein 11.
W. P. C. Knuttel	„	Laan van Overvest 54.
P. R. Nieboer	„	Koornmarkt 68A.
B. F. van Nievelt	„	Laan van Overvest 54.
M. van Son Pzn.	„	Hugoplein 12.
M. C. Visser	„	Hugo de Grootstraat 17.

A G E N D A.

DELFT.

Maandag 8 Nov. Schouwburg Stads Doelen. Rotterdamsch Tooneelgezelschap, 3e abbonem.-voorst.: „Marietta”; „De Gezellan”; „Een Florentijnsche Tragedie”; 8 uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 5 Nov. Ned. Tooneel: „Nora”; 8 uur.
Zaterdag 6 Nov. Schouwburg. Fransche Opera: „Carmen”; 8 uur.
Geb. v. K. en W. Gezelschap G. Prot en Zn.: „De dame van Jarnac”; 8 uur.
Zondag 7 Nov. Ned. Tooneel: „Madame Sans Gêne”; 8 uur.
Gebouw v. K. en W. Gezelschap Prot: „Het groene eiland”; 8 uur.
Geb. v. K. en W.: 1e Populaire matinee van het Residentie-orkest, onder leiding van mr. Henri Viotta. Solisto Malvine Franchilucci (zang); 2¼ uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 5 Nov. Grootte Schouwburg. Rotterd. Tooneelgez.: „Van een gewond vogeltje”; 8 uur.
Zaterdag 6 Nov. Grootte Schouwburg. Wiener Operetten Ensemble: „Ein Herbstmanöver”; 8 uur.
Zondag 7 Nov. Tivoli-Schouwburg. De Hagespelers: „De oester”; 8 uur.

Bibliotheek „Societeit Phoenix”.

NIEUW AANGESCHAFTE BOEKEN.

I. NEDERLANDSCH.

A. S. C. Wallis, — Een Liefdedroom in 1795.
Astrid Ehrencron-Muller, — De gezegende dag.
P. C. Boutens, — Verzamelde Sonnetten.
S. Falkland, — Schetsen XIIIe bundel.
Jules Verne, — Een Kapitein van vijftien jaar,
De Walvischvaarders, 2 dln.
In slavernij,
—, — Het geheimzinnige eiland. De luchtschipbreukelingen
—, — Het land der buitenste duisternis,
Het drijvende eiland, 2 dln.
De peltterijhandel,
—, — Eldorado en het Monsterkanon van Staalstad.
—, — De schipbreuk van den Chancellor.
—, — Keraban de stijfhoofdige,
Schipbreuk en redding, 2 dln.
Een Hollander in de klem,
—, — Een leerschool voor Robinsons.
—, — Een vlotreis,
Van Rotterdam naar Kopenhagen,
Acht honderd mijlen op de Amazone, 2 dln.
Een drijvende stad,
—, — Reizen en lotgevallen van Kapitein Hatteras,
De ijswoestijn, 2 dln.
De Engelschen aan de Noordpool,
—, — Het loterijbriefje.
—, — Mathias Sandorf,
Een verijdelde samenzwering,
Een model Volksplanting, 2 dln.
De Middellandsche Zee,
—, — De Archipel in vuur en vlam.
—, — De Zuidster. — Het land der diamanten.
—, — Een schot in de lucht.
—, — Cesas Cascabel,
Over het ijs en door de Steppe, 2 dln.
De schoone zwerfster,
—, — De familie zonder naam. De opstand van 1837.
—, — Op weg naar Frankrijk.
—, — De strijd tusschen Noord en Zuid,
De zwarte kreek van Texas, 2 dln.
Overrompeling eener plantage,
—, — Hector Servadac,
De Vulkanbewoners, 2 dln.
De terugtocht naar de aarde,

II. FRANSCH.

Ernest Daudet, — La course a l'Abime.

III. ENGELSCH.

John Ruskin, — The crown of wild olive.

IV. DUISCH.

F. H. Meissner, — Moderne menschen.
E. Th. U. Hoffmann, — Die Elixiere des Teufels.

Verschenen bij den Uitgever J. WALTMAN Jr.

CARLO AMORE. Een Liefde Cyclus

Prijs in Linnen Stempelband f 2,50.